

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Сєдих Петро Васильович**, 1981 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2004 році закінчив Національну академію Служби безпеки України та отримав диплом спеціаліста за спеціальністю «Правознавство», з травня 2023 року працює на посаді начальника сектору структурного підрозділу «Д» Головного відділу захисту національної державності Управління Служби безпеки України в Харківській області.

З 01.09.2023 р. по теперішній час – навчається в аспірантурі Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут», виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут», Міністерство освіти і науки України, м. Харків, від «19» листопада 2025 року № 554 (без змін) у складі:

голови разової спеціалізованої вченої ради – Павликівського Віталія Івановича, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»;

рецензентів – Філіпенко Наталії Євгенівни, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»;

Фіалки Михайла Ігоревича, кандидата юридичних наук, доцента, професора кафедри права Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»;

офіційних опонентів – Благої Алли Борисівни, доктора юридичних наук, доцента, завідувачки кафедри цивільного та кримінального права і процесу Чорноморського національного університету імені Петра Могили;

Ступника Ярослава Валерійовича, кандидата юридичних наук, доцента, завідувача кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

на засіданні 25 грудня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право Сєдих Петру Васильовичу на підставі публічного захисту дисертації «Кримінологічний аналіз та протидія кримінальному сепаратизму в Україні» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут», Міністерство освіти і науки України, м. Харків.

Науковий керівник: Литвинов Олексій Миколайович, доктор юридичних наук, професор, заслужений працівник освіти України, в.о. ректора Національного аерокосмічного

університету «Харківський авіаційний інститут».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, у якому відображено нові науково обґрунтовані результати проведеного здобувачем дослідження, що виконують конкретне наукове завдання і мають вагоме значення для галузі знань 08 Право. Дисертація виконана державною мовою і відповідає встановленим МОН вимогам щодо оформлення дисертації. Обсяг основного тексту дисертації є достатнім для розкриття теми в межах галузі 08 Право за спеціальністю 081 Право. Таким чином, у дисертації дотримано вимоги п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 8 наукових праць за темою дисертації, з них: 3 наукові статті, опубліковані у наукових виданнях України, визнаних фаховими з юридичних наук категорії «Б», 5 наукових статей апробаційного характеру та тез наукових доповідей на конференціях різного рівня.

Наукові праці, у яких висвітлено основні наукові результати дисертації:

1. Сєдих П. В. Сепаратизм: сутність дефініції та проблеми кримінально-правової заборони в Україні // Юридичний науковий електронний журнал. 2025. № 1. С. 430–433. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2025/100.pdf

2. Сєдих П. В. Кримінальний сепаратизм: кількісні показники злочинності // Вісник Кримінологічної асоціації. 2025. № 34(1). С. 182–193. URL: <https://vca.univd.edu.ua/index.php/vca/article/view/447/464>

3. Сєдих П. В. Спеціально-кримінологічна протидія кримінальному сепаратизму в Україні. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право, 2025. № 90, Ч. 4. С. 159–163. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.4.21>

У дискусії взяли участь голова та члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Рецензент Наталія Філіпенко

1. На мою думку, у дисертаційному дослідженні простежується певна обмеженість порівняльного аналізу кримінального законодавства інших країн. У роботі слушно акцентується увага на відсутності в Кримінальному кодексі України окремої статті, що прямо передбачає відповідальність за сепаратизм як самостійний склад злочину. Водночас доцільним було б ширше залучити порівняльно-правовий матеріал щодо криміналізації сепаратизму в інших державах, зокрема в країнах Балтії, Польщі, Грузії, Іспанії (у контексті каталонського питання) або Канаді (у зв'язку з квебекським сепаратизмом). Такий аналіз дозволив би глибше обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення українського кримінального законодавства та надати їм додаткової легітимності.

2. Слід визнати, що в роботі наявна певна неоднозначність джерельної бази окремих статистичних таблиць. Автор наводить низку важливих кількісних показників кримінального сепаратизму (наприклад, 30484 злочини у 2022 році, зокрема на стор. 22 або 59), однак не завжди чітко вказує джерела походження цих даних. Уточнення, чи йдеться про офіційну статистику Офісу Генерального прокурора, МВС, СБУ чи інші джерела (зокрема, відкриті аналітичні звіти), є важливим для забезпечення прозорості та верифікованості наведених висновків.

3. На мій погляд, у дисертації дещо обмежено увагу до регіональної специфіки проявів кримінального сепаратизму. Хоча в роботі згадується географія злочинів сепаратистського характеру, доцільним було б глибше проаналізувати регіональні відмінності у структурі, мотивації та динаміці таких правопорушень. Наприклад, порівняння ситуації в Донецькій,

Луганській, Херсонській та Одеській областях могло б виявити відмінності у механізмах радикалізації, впливі зовнішніх чинників та ефективності протидії.

4. Як видається, потребує уточнення статус і джерела запропонованих інструментів протидії. Програма реінтеграції та Макет оперативно-наглядової справи, запропоновані автором, є цінними інноваційними ідеями. Водночас доцільно було б чіткіше вказати, чи ці інструменти розроблені на основі чинних нормативно-правових актів, міжнародного досвіду, чи є авторськими концептами, що потребують подальшої апробації.

Рецензент Михайло Фіалка

1. Аналізуючи питання передбачення кримінальної відповідальності за сепаратизм у кримінальному законодавстві автор на сторінках свого наукового дослідження (стор. 39–40) наголошує на тому, що встановлення прямої відповідальності за таке діяння в Кримінальному кодексі України відсутнє, хоча, при цьому, криміналізувати таке явище спроби були в 2014 році. У подальшому автор йде шляхом об'єднання під дефініцією «кримінальний сепаратизм» цілої низки кримінально-правових норм. І це, на нашу думку, правильний шлях. Але питання передбачення окремої кримінально-правової норми, яка встановила б кримінальну відповідальність за сепаратизм в Україні, залишилося відкритим та не дослідженим, а вирішення його не знайшло відображення в змісті дисертаційного дослідження.

2. У Розділі 1 автор досліджує проблематику кримінологічної характеристики особистості кримінального сепаратиста та реалізує створення його кримінологічного портрету. При цьому аналіз даного питання, в певній мірі, є обґрунтованим та глибоким, але виникає запитання: у чому практична значимість даного дослідження, як і де такий кримінологічний портрет може бути використаний в правоохоронній діяльності.

3. У Розділі 2 автор об'єднує в підрозділі 2.4. такі фактори, що обумовлюють кримінальний сепаратизм, як правові так і організаційно-управлінські. Виникає логічне запитання: чим обумовлений такий крок і чому інші фактори (соціально-економічні, політичні) були ним розглянуті та проаналізовані окремо у власних підрозділах, а ці під час аналізу були об'єднано.

Офіційний опонент Алла Блага

1. Досліджуючи феномен кримінального сепаратизму, у підрозділі 1.1 автор наголошує на тому, що під кримінальним сепаратизмом слід розуміти соціально-правове явище, яке виступає сукупністю кримінально-караних діянь і полягає в реалізації різноманітних форм поведінки, що містить в собі ознаки сепаратизму. Однак, оскільки він не уточнює, які саме ознаки мають характеризувати сепаратизм, зазначене визначення видається недостатньо чітким. Бажано було б, щоб під час захисту дисертант конкретизував, які саме ознаки, на його думку, характеризують сепаратизм як соціально-правове явище.

2. Узагальнюючи мотивацію кримінального сепаратиста як ознаку кримінально-правового характеру його кримінологічного портрету, у підрозділі 1.3 дисертант вказує, що «це суб'єкт, чия участь у сепаратистських діях зумовлена не ідеологічними чи національними переконаннями, а егоїстичними, корисливими, девіантними або опортуністичними мотивами. Його діяльність – це форма кримінального паразитування на політичному конфлікті». Однак далі, як на мене, автор дещо собі протирічить: описуючи морально-психологічні ознаки кримінального сепаратиста зазначає, що він діє під впливом ідеї «справедливості», «самовизначення», часто виправдовує злочинні дії «вищою метою» (табл. 1.13).

3. Дисертант опрацював значну кількість джерел, наводить міркування різних авторів, проте не завжди надає їм свою оцінку. Так, класифікуючи причини виникнення явища сепаратизму, Н. І. Романюк серед інших називає зовнішньополітичні чинники: «підтримка сепаратистів з боку «наддержав» і сильніших сусідніх країн. Мотиви підтримки різні: послабити конкурента, опанувати геополітично важливими районами й економікою окремих

регіонів, нажитися на торгівлі зброєю і найманцями з учасниками конфлікту. Без підтримки ззовні призвести до розпаду Югославії, Чехословаччини чи СРСР було б вкрай важко. Приклади зовнішнього контролю над зонами сепаратизму – Косово». Хотілося б дізнатися, наскільки обґрунтованою дисертант вважає позицію зазначеного автора з приводу «зовнішньої» підтримки сепаратистів з боку «наддержав» і сильніших сусідніх країн як основної причини розпаду СРСР?

4. У розділі 2 дисертант досить детально розглядає декілька груп факторів, які детермінують кримінальний сепаратизм: соціально-економічні, політичні, правові, організаційно-управлінські. Вважаю, що робота тільки б виграла, якби автор відповідно до виявлених детермінант у розділі 3 запропонував доречні заходи протидії кримінальному сепаратизму.

Офіційний опонент Ярослав Ступник

1. У підрозділі 2.4 «Правові та організаційно-управлінські фактори кримінального сепаратизму в Україні» на с. 124 дисертаційного дослідження здобувач зазначає, що в сучасній об'єктивній дійсності в Україні, в ситуації воєнного стану в українській державі, розуміння та усвідомлення змісту факторів, які обумовили та дають можливість у подальшому існувати такому суспільно-небезпечному явищу, як кримінальний сепаратизм є вкрай актуальним. Такі фактори можна розглядати своєрідними фоновими для злочинності у досліджуваній сфері явищами. Вони потребують урахування як під час оцінки сучасного стану законності у досліджуваній галузі, рівня цього виду злочинності, так й у перебігу дослідження її детермінації. Однак автору варто деталізувати наведений підхід та дати обґрунтування вказаному, а саме розкрити специфіку впливу вказаних факторів на особу злочинця, окремі злочини, криміногенні ситуації, а також доцільно було б надати своє бачення стратегії зменшення їх впливу на стан злочинності в контексті національних безпекових орієнтирів.

2. На с. 196 дисертаційного дослідження автор наголошує, що корупція та криміналізація політики є не лише супутніми соціально-політичними явищами, а системним фактором, який безпосередньо підживлює та легітимує кримінальний сепаратизм в Україні. Вони створюють інституційний вакуум довіри, що полегшує діяльність антидержавних сил і перешкоджає ефективній реалізації державної політики у сфері національної безпеки. Але ж це питання є актуальним, дискусійним і значущим з точки зору реалізації прикладних завдань нарощування антикриміногенного потенціалу запобіжних заходів. Під час прилюдного захисту дисертації хотілося б почути особисту думку автора про співвідношення і взаємозв'язок кримінологічної політики та політики правової щодо протидії кримінальному сепаратизму в Україні.

3. На с. 200 дисертаційного дослідження здобувач зазначає, що в українській правозастосовній практиці спостерігається нестача ефективного механізму реалізації норм права. Наявність норм не завжди означає їх реальне виконання, що створює розрив між юридичною нормою та правовою реальністю. Цей розрив послаблює превентивну функцію кримінального законодавства і сприяє латентності злочинів сепаратистського спрямування. Враховуючи те, що для злочинності у сфері національної безпеки властивий високий рівень латентності, у роботі доцільно було б приділити більше уваги висвітленню цієї характеристики досліджуваного явища. Зокрема, потребують подальшого висвітлення обставини, з яких відповідні кримінальні правопорушення належним чином не ресструються у офіційній кримінально правовій статистиці, визначення причин і механізму набуття латентності такими злочинами. Знання реальних кількісних показників даної категорії злочинів (а не лише офіційних статистичних даних) сприятиме набуттю заходами протидії їм більш дієвого, конкретного, ефективного характеру.

4. На с. 168 роботи зазначено, що дисертант звертався також до законодавства деяких зарубіжних держав, досвід яких у галузі правового регулювання відповідних інститутів, як вважає здобувач, може бути використано в Україні. Водночас, на підтвердження цієї думки

слід уточнити, законодавство яких саме країн світу автор вважає такими, що заслуговують на реєстрацію в національну правову систему, зразками для вдосконалення моделі протидії кримінальному сепаратизму і яким саме чином можна застосувати відповідний позитивний досвід щодо протидії цій злочинності в Україні.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» - членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Сєдих Петру Васильовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 «Право»

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Окрема думка члена разової ради не надходила.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

Підпис голови разової спеціалізованої вченої ради Віталія Павликівського засвідчую

Учений секретар Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»

Тетяна БОНДАРЄВА